

העולם מלא צבעים

מבוא

הצבע מפעיל את חוש הראייה והוא מצוי בכל מקום ביקום שלנו ואף מחוצה לו. המילה 'צבע' מוסברת במילון כגוון של דבר כלשהו הנראה בעיניים לפי קרני האור שהוא קולט או פולט. את העולם סביבנו ניתן לתאר בעזרת הצבעים, הן את העולם הפיזי המוחשי והן את העולם הפנימי: הים הכחול והשמש הצהובה, המעיל האדום והמכונית הלבנה לצד המחשבות השחורות והפנים המאירות. יש משוררים שלצורך התיאור בשיריהם השתמשו בצבעים על פי מה שנראה לעין: "...השמש זוהרת בצבע כתום"... (מאשה קלו) או "פְּלָנִיּוֹת אֶדְמָדְמוֹת אֶדְמוֹנִיּוֹת" (נתן אלתרמן). יש משוררים שיצרו צבעים חדשים כצייר הרוקח צבעים, כדי לבטא נאמנה את מה שרצו להביע: "הערב ירד לו, צבע את הכול / בצבע כזה בין ירוק לסגול..." (מירה מאיר).

לצבע תפקיד משמעותי באומנות, בין אם היא חזותית-פיגורטיבית ובין אם היא מילולית. בדרך כלל הצבע הוא כלי והוא מהווה חלק משפת האומנות. בעזרת הצבע יכול האומן לתעד את המציאות ולחקות אותה. הבחירה בצבע זה או אחר מסייעת לאומן לבטא ביתר דייקנות את רעיונותיו, מצבי הרוח, הרהורי דמויותיו ומסריו. וכך הצבע באמנות אינו רק אמצעי לתיאור גווני העצמים שבתמונה, הוא גם אמצעי הבעה בפני עצמו.

מבחר הצבעים, אופן צירופם זה וזה על יד זה, מידת עוצמתם, עשויים לקבוע את אופייה ההבעתי של היצירה לא פחות מהנושא המצוייר בה.

אצל כל אדם יוצר הצבע זיכרונות ומשמעויות שונות. ביחידה זו, הצבעים, על גוניהם הרבים, הופכים לנושא העומד בזכות עצמו. בשירים שנביא כדוגמאות לטענה זו המשוררים עוסקים במהותו של הצבע, הם בוחרים בקפידה את הגוון המתאים כדי לתאר את מה שרואות עיניהם וכן את מה שליבם חש. בשירים אלה הצבע משמש כמטאפורה לתחושות ורגשות. לבסוף שני שירי שעשוע לצעירים להכרת עולם הצבעים בעזרת תנועה.

הערות מתודולוגיות

- ✚ היחידה יכולה להיות משולבת בהוראה בתחום האומנות. נושא הצבע הבולט בשירים מהווה כר פעולה רחב ליצירה על צבעים ובעזרת צבעים.
- היחידה יכולה להשתלב גם בהוראה בתחום המדעים בזיקה לחושים. כאן, כמובן, הנושא הוא חוש הראייה.
- כמו כן, ניתן לשלב את היחידה בנושא השנתי: האחר הוא אני, כשהצבע מבטא שונות.
- ✚ קיימים ספרים נפלאים שמחבריהם נעזרו בשונות בין הצבעים וייחודיותו של כל צבע כבסיס רעיוני לפיתוח העלילה.

לספרים אלה לא פותחו פעילויות אולם ניתן לקחת רעיונות מהפעילויות המוצעות לשירים ולהתאים אותן לסיפורים אלה.

להלן רשימה חלקית:

- ▼ קטכחול וקטצהוב / ליאו ליוני הקיבוץ המאוחד, 1976.
- ▼ טיול בצבעים / עפרה גלברט-אבני, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2010
- ▼ האיש הירוק / יהונתן גפן
- ▼ נסיך אדום נסיכה כחולה / עפרה גלברט-אבני, הוצאת ידיעות אחרונות, 1992
- ▼ תום החתול הכחול / יפה טלרק, הוצאת מודן
- ▼ חלי חולמת צבעים / לאה נאור, הוצאת כנרת, 1994
- ▼ איזה צבע הכי יפה / אקי שביט, הוצאת קוראים
- ▼ הצבע הכי יפה בעולם / פאול קור, הוצאת דביר
- ▼ יוקטן צובע את השמים / חגית בנוימן וחיים רון

"הציור בשבילי הוא שפה, ושפה צריך לדעת כמו כל שפה, כי האותיות מצטרפות למילים, המילים למשפט, ומשפט מתחבר עם משפט.

כך גם בציור: צבע מדבר עם צבע, כתם עם כתם, כתם עם קו, קו עם קו. כדי להבין ציור, חייב אדם ללמוד את השפה".

לאה ניקל

העולם מלא צבעים / עדולה

השיר עוסק בצבעיהם של בעלי חיים. הדובר בשיר מנסה לעשות סדר ולארגן את עולם הטבע, במיוחד עבור ילדים צעירים. שורה אחר שורה מציג הדובר בשיר את בעל החיים ואת צבעו וכך מוביל אחריו את קוראיו לגלות את צפונותיו של העולם ואת נפלאותיו.

הדובר בשיר מתאר כל בעל חיים בצע הייחודי שלו. למשל:

”פרפר לבן בשדה הכרוב.”

”זיקית חומה על עץ חרוב.”

בצבע הצהוב מסומנים בעלי החיים ובצבע הכחול מסומנים הצבעים. רכיב נוסף שיקיים בכל צמד כזה הוא המיקום של בעל החיים, שמסומן בצבע ירוק. כך נוצרת תמונת טבע או סביבה שלמה.

לעיתים בעל החיים ממוקם בטבע ולעיתים בסביבה שקשורה לבני האדם. למשל:

”...חתול צהוב בתוך כורסה!”

עורב שחור על חוט כביסה!”

יש זיהוי של בעלי החיים ושיומם תוך ציון הצבע המאפיין אותם. כך מפנה הדובר את תשומת הלב לעולם שסובב אותנו ופליאה על שלל הצבעים שבו. “העולם מלא צבעים” זו הכותרת של השיר וזו אף השורה המסיימת וזה המסר המרכזי של השיר. ההבדל בין כותרת השיר לשורה האחרונה הוא, שבשורה האחרונה מופיעה המילה “כל” לציון הכללת כל מה שיש בעולם. זה משפט שיש בו קביעה והכרזה אולם גם פליאה והתפעמות מהסובב. הגילוי הזה נחשף בעקבות “ההובלה” של הדובר את הקורא להתבונן סביבו ולהיווכח בכך.

המבנה הברור והסדור של העולם (יש בעלי חיים ולכל בעל חיים יש צבע משלו) “מולבש” על מבנה סדור וברור של השיר, המחולק לשני בתים, בעלי 4 שורות וחרוזה שלמה במבנה של אאבב. הצירוף של כל אלה יחד נותן תחושת נינוחות כלפי העולם אליו נחשפים הילדים. יחד עם זאת ילדים גדולים יותר יכולים לחקור ולהיווכח שיש בעלי חיים שמשנים טבעם בסביבות חיים שונות ובהתאם למצב בטיחותם. שאלה זו כדאי לעורר כמחשבה בקרב הקוראים. ולשם השוואה האם גם אצל בני האדם, יש לכל אחד צבע משלו. ניתן להתייחס הן לצבע העור והן לצבע הבגד

נקודות לדיון ולמחשבה

❖ הביטוי “העולם מלא צבעים” משמש ככותרת לשיר והן כמשפט המסיים אותו.

○ מהי משמעות הביטוי?

○ מדוע מופיע הביטוי בשם השיר ובסיומו?

- האם יש הבדל במשמעות הביטוי בהתאם למיקום שלו?
- ❖ בשיר יש דוגמאות מעולם בעלי החיים: צבע ובעל חיים. האם גם בקרב בני האדם ניתן לטעון ש"העולם מלא צבעים"?
- הסבירו באיזה הקשר ניתן לטעון כך. בהקשר לצבע העור או לצבע הבגד.
- ❖ מהו ההבדל בנושא הצבעים בין בני אדם לבין בעלי חיים. ניתן לקרוא בהקשר זה את השיר "חברים מכל מיני צבעים" / חנה גולדברג
- ❖ הוסיפו לשיר כמה שורות משלכם באותה תבנית.
- ❖ התבוננו בעולם סביבכם וחקרו, האומנם לכל בעל חיים יש צבע אחד משלו?

מכל הצבעים / עוזד בורלא

זהו שיר הלל לצבעים, לריבוי הגוונים ולמגוון האפשרויות שניתן לצבוע בעזרתם את העולם והדברים המצויים בו. הדוברת בשיר מתבוננת בתיבה מלאה בצבעים, בוחרת מביניהם את הצבעים האהובים עליה ומנמקת את הבחירה. לכל צבע יש הסבר מדוע הוא מיוחד בעיניה. הנימוקים של הדוברת מתייחסים לאפשרויות הציור הטמונות בצבע המסוים ומשלבים את תחושותיה וביטויי חיבה כלפי אותו צבע. למשל:

" אוהבת אני את זה, הכחול,

מלטפת אני אותו בחיבה

ויכולה לצייר בו כמעט את הכול".

או לגבי הצבע הצהוב היא אומרת:

"וזה, השלישי, הוא צבע נאה

ונחמד לקישוט וקוראים לו צהוב.

זהו צבע עדין, ובו טוב למלא

כל מיני דברים..."

הדוברת מייחסת לצבע תכונות ויכולת השפעה על תחושות המתבונן בהם. לאחר תיאור מהות הצבע הדוברת פורסת רשימה ארוכה של דברים אותם היא צבעה בצבע המסוים. למשל בצבע הכחול: " שמיים כחולים / מים כחולים / עיניים, צדפים, /והדגל." או בצבע האדום: "רימונים אדומים, / סרטים, סנדלים / וטרקטור."

רשימת הדברים אותם צובעת הדוברת בצבעים השונים לקוחה מתחומים שונים: חפצים מחיי היומיום כמו סנדלים, דברים מן הטבע. אולי הם החי והצומח הסובבים את הדוברת כמו רימונים, שמיים, צדפים, אפרוחים, שדות, חפצים מוכרים וידועים כמו הדגל או הסבון. למרות שהרשימה מגוונת יש בולטות לטבע שאולי סובב את הדוברת ומהווה את מציאות חייה.

ניסיונה להשתמש בצבעים השונים יוצר בה תחושה שכמות הצבעים היא כמעט אינסופית. מהידיעה ש" יש עוד צבעים, וכולם כה יפים" היא חשה שהכמות היא עצומה ומכלילה אותה במילה "אלפים". בסופו של דבר, אחרי ניסיון למנות אותם היא מכריזה " כמעט שאינני יודעת הכול..." . טור המסתיים בשלוש נקודות מעין סימן לכך שיש עוד צבעים רבים.

ברשימת ארוכה ומפורטת מוזכרים בשיר 17 צבעים. חלקם צבעי יסוד (אדום, צהוב וכחול) וחלקם נוצרים מערבוב בין צבעים. מעניין שהשיר מסתיים בציון בצבע ה"לבן". אולי כקוראים היינו מצפים שהמעגל ייסגר בצבע האהוב ביותר על הדוברת. מצד שני אולי יש בבחירה של הצבע הלבן הגיון של בחירה מושכלת. מבחינה פיזיקאלית מורכב הצבע הלבן מכל קשת הצבעים המוכרת לנו. במספר רחב של תרבויות ייחסו לצבע הלבן משמעות של טוהר וקדושה. אם כך, הצבע הלבן חותם את השיר כי הוא מכיל את כל הצבעים שהוזכרו בשיר. זו עוצמתו של הלבן וכך הוא ראוי לסגור את הרשימה.

נקודות למחשבה ולדיון

- ❖ מדוע, לדעתכם, יש בשיר רשימה כה ארוכה של צבעים?
- ❖ אילו צבעים מזכיר המשורר ולאילו דברים הוא משייך אותם?
- ❖ בחרו מהו הצבע האהוב עליכם והסבירו מדוע.
- ❖ אילו יכולתם לבחור ולהשפיע, באיזה צבע הייתם מעדיפים לצבוע את הדברים שבסביבתכם הקרובה?
 - ציינו את שם הפריט, את הצבע בו בחרתם והסבירו את בחירתכם.
- ❖ הדוברת בשיר צובעת בצבעים שונים דברים בסביבתה הקרובה.
 - האם היא בוחרת צבעים יוצאי דופן לפריטים השונים? הסבירו את תשובתכם ותנו דוגמאות מתוך השיר.
 - האם הייתם בוחרים צבעים אחרים, כדי לצבוע אותם דברים? הסבירו מדוע ותנו דוגמאות.
- ❖ הביעו דעתכם – מדוע נכתב שיר זה?
 - הביעו דעתכם – האם שם השיר הולם את תוכן השיר?
 - הסבירו את דעתכם והביאו דוגמאות מהשיר.
- ❖ לצעירים
 - ציירו ציור והשתמשו בצבעים האהובים עליכם.

שיר ערש לצבעים / נעמי שמר**לחן: נעמי שמר**

הצבעים המוזכרים בשיר מאפיינים את העצמים אותם הם מתארים בבחינת עובדות ידועות ומוכרות:

"ירוק הוא הברוש ותכול הוא הים

אדום הוא התות ואפור הענן

חומה אדמה וזהוב הוא החול

הדגל שלנו לבן וכחול..."

הברוש, הים, התות, האדמה - אלה הם נופים המאפיינים את ארץ ישראל. ציון צבעיו של הדגל סוגר את

הרשימה ויוצר חיבור הדוק לארץ ישראל. הרשימה הצבעונית מתכנסת לצבע השחור:

" ושחור הוא החושך אבי החלום

האומר לצבעים ליל מנוחה

ושלום."

הצבע השחור הוא צבע הלילה, הצבע של החושך. נדמה כי שורות השיר והצבעים שהן מכילות מתנקזות

לשורות הסיום של הבית אל הצבע השחור. תחילתו של כל בית מונה אלמנטים מהסביבה. דברים שאנו

רואים באור היום. סיומו של היום הוא בלילה החשוך, שצבעו שחור.

מטיבו הצבע השחור בולע את כל קרני האור. בתרבויות שונות ייחסו לו משמעויות. הוא נחשב לצבע

המשדר רצינות, כובד ראש ונכבדות, אבל גם עצב ופסימיות. לצבע השחור יש היבטים שליליים. אצל ילדים

הוא מתחבר ללילה, חושך ולפחדים הקשורים אליהם.

ייתכן והדודאים מתקשרים אף הם לנושא הלילה. זהו צמח מוכר בים התיכון. מוזכר גם במקרא. כל חלקי

הצמח מכילים רעלים חריפים. תכונה זו הביאה לכך שבמשך הדורות נקשר שמו של הצמח באמונות

דתיות, מאגיות ופולקלוריסטיות שונות. השתמשו בו לרפואה, לטיפול בבעיות פריון, כשיקוי אהבה ואף

כסם הרדמה.

בתי השיר אינם מסתיימים באופן פסימי בגלל שחור הלילה, אלא ההיפך. יש פתח לציפייה למשהו חיובי –

הלילה יכול להיות "ליל מנוחה ושלום".

נקודות לדיון ולחשיבה

❖ הביאו דוגמאות מתוך השיר לצבעים המוזכרים בו והאלמנטים אותם הם מתארים.

❖ האם הצבעים מזכירים לכם דברים אחרים, לא כפי שמציין הדובר בשיר? רשמו אותם.

❖ הביעו דעתכם מדוע השורות האחרונות בכל בית מסתיימות בצבע השחור.

❖ מדוע, לדעתכם, נקרא השיר בשם "שיר ערש לצבעים"?

אדום / זתיה בן דור

סדרה של שירים. נושאו של כל שיר הוא צבע מסוים. השאלה הפותח כל שיר זהה: "על מה אתם חושבים כשאומרים לכם..." . כאן משתנה שמו של הצבע. כתשובה לשאלה יש רשימה ארוכה של דברים שצבעם הוא אותו הצבע.

למשל: בתשובה על השאלה "על מה אתם חושבים כשאומרים לכם "אדום"? מתקבלת הרשימה הבאה:

- "אני על כלנית.

- אני על מכונית.

- אני על צנונית ברוטב מיונית..."

פתיחת המשפט במילה "אני" יוצרת תחושה שקבוצת ילדים התקבצה יחד כדי לענות על השאלה וכל ילד מביא דוגמה אישית משלו, מה מזכיר לו הצבע. ברוב התשובות, בכל הצבעים מביאים הדוברים דוגמאות מהטבע. אולם בכל צבע יש דובר אחד שנותן תשובה מפתיעה. למשל לגבי הצבע האדום:

- "ואני על מנגינה.

- מנגינה?! איזו מנגינה?

- מנגינה אדומה כמובן."

או לגבי הצבע הלבן. בסיום הבית אומר הדובר: "הצבע הלבן חוגג לו כל הזמן". שינויים אלה, החורגים מרצף התשובות המקובל בתחילתו של הבית יוצרים עניין, סקרנות ומאפשרים לנמענים לראות את מרחב הפרשנויות שנוסף כתשובה לשאלה החוזרת "על מה אתם חושבים כשאומרים לכם..." ?

הפעלה

כל שיר עוסק באחד הצבעים: אדום, ירוק, לבן וזהב.

❖ בחרו את אחד הצבעים וערכו רשימה מה הזכיר הצבע לדוברים בשיר.

○ האם יש לכם דברים משלכם להוסיף לאותה רשימה.

❖ בחרו צבע שאינו מופיע בשיר וערכו לו רשימה מה הוא מזכיר לכם.

❖ בחנו מחדש את הרשימה שערכתם – האם הדוגמאות שבחרתם באות מעולמות תוכן שונים?

○ האם הדוגמאות שבחרתם משקפות דברים מוחשיים ומופשטים?

○ האם היה קשה לערוך את הרשימה הזאת של "על מה אתם חושבים כשאומרים לכם..." (צבע מסוים)?

○ הסבירו מדוע.

○ אילו דברים קשה היה יותר לרשום – מוחשיים או מופשטים?

○ הסבירו מדוע.

צבעי הזמן / נתן יונתן

לחן: נחום היימן

הדובר בשיר בוחר מספר צבעים בעזרתם הוא מתאר את העולם. לעיתים הדברים המתוארים אינם מעולם החוויות האישי של הדובר או סביבתו הקרובה, אלא מהידע שלו אודות העולם. כל צבע שנבחר צובע מספר פריטים. הצבעים השונים מובילים את הקורא לתנועה בין שמים וארץ, בין דברים נשגבים לבין דברי חולין, דברי יומיום. למשל:

”הצבע האפור

הוא צבע הענן

ובגד הגנן .

הצבע האפור

כנפי מעוף יפות

של ציפורים עפות .”

הצבע האפור מתאר את הענן – כיוון השמים, את בגדי הגנן – כיוון האדמה ושוב תנועה לשמים, האפור מתאר את כנפי הציפורים.

בצורה נרמזת ובמטאפורות מעודנות מתארים הצבעים את מורכבותו של העולם על העצב והשמחה שבו. בעזרת הצבעים מקיף הדובר אירועים שונים והוא סוחף עמו את הקורא לשלל חוויות ואירועים. יש בהם ביטוי לחוויות ורגשות אישיים של הדובר, לנקודת מבטו המיוחדת ויש בהם עוצמות המאפשרות לקוראים השונים למצוא חיבור אישי משלהם.

בחירת הצבעים בשיר זה היא בחירה אישית של הכותב–דובר ואוניברסאלית כאחד. למשל הצבע הלבן המלווה את מלבושי החגים והמועדים – היבט אישי. פרשנות אישית ללבן שאופף או מעטר את החגים. הצבע הלבן הוא גם של הקצף, המלח והסוכר – אלה נראים לעין ומשותפים לכל מתבונן. ובסופו של הבית **השני** הלבן מציין את הגיל והתוגה. שני רגשות הפוכים זה לזה והם רגשות אישיים. ייתכן ודוברים אחרים היו בוחרים לתאר את הגיל והתוגה בצבע אחר אולם תיאורם של הגיל והתוגה בצבע לבן מאפשר לקורא להבין את הבחירה ולהזדהות עימה. כך גם צבעים אחרים מתארים את האישי והאוניברסאלי זה לצד זה.

נקודות לדיון ולחשיבה

❖ רשמו באילו צבעים בוחר הדובר לתאר את המציאות.

- אילו סביבות מציאות הוא מתאר. הביאו דוגמאות.
- באילו צבעים הוא בוחר לתאר את סביבות החיים? הסבירו מדוע בחר בצבעים אלה.
- ❖ מדוע נקרא השיר "צבעי הזמן"?
- הביאו דוגמאות.
- ❖ הסבירו מהי הזיקה בין צבע לזמן?
- ❖ בחרו צבע שאתם אוהבים והוסיפו בית משלכם לשיר זה.

איזה צבע יש לשיר / מאשה קלו

הדובר בשיר בוחר את שלל הצבעים בעולם. אלא שהצבעים אינם מתארים עצמים, נוף או בעלי חיים גרידא. אלא הצבע מולבש בעזרת מטאפורה כפולה על תיאור שיר שעוסק ברגשות. יוצא מכאן שהצבע מתאר רגשות בעזרת השיר.

"מי יודע, מי מכיר

איזה צבע יש לשיר?"

היבט זה מובע כבר בשם השיר, בשורות הפותחות את השיר והוא אף חותם את השיר.

בתחילת השיר הביטוי מעורר בקורא ציפיות ותמיהות למה הכוונה, מעין חידה. בסיום השיר הביטוי מהווה מעין סיכום.

אחרי דוגמאות רבות בשיר לצבעים שיש לשירים עדיין נשארו התמיהות, ההפתעות ואולי פתיחת פתח להיבט אישי של כל קורא – באיזה צבע הוא יצבע את השיר שלו:

"מי יודע, מי מכיר

איזה צבע יש לשיר?"

זו הצהרת הכוונות וכך מתגלגל לו השיר.

"עת השמש במרום,

מתנגן בי שיר כתום..."

או

"לילה, כבר כיבו האור,

ושירי כולו שחור".

בדוגמאות אלה ואחרות הקיימות בשיר, לצבע הצובע את השיר יש זיקה הדוקה לטבע. השמש צובעת את השיר בכתום. אולם יש דוגמאות אחרות בשיר, בהן הצבע הצובע את השיר יש לו זיקה הדוקה לרגשות הדובר. למשל:

"אך בגשם ובכפור"

שיר **עצוב לי**, שיר **אפור**."

יש זיקה בין הטבע לצבע. עונת החורף צבועה באפור. לצד זיקה בין הצבע לרגש (המסומן בהבלטה), מקובל לראות באפור צבע המתאר עצב. נשאלת השאלה מה צובע את השיר. האם זה הצבע האפור או העצב, ונדמה שאין לכך תשובה אחת בלבד.

או

"כשחבר ממתיק לי סוד,

בליבי הן שיר ורוד".

הידידות חשובה לחברים. המתקת הסוד צבועה בצבע הורוד. הדובר משייך את הורוד למתיקות. (יש כאן כפל לשון בין המתקת סוד כביטוי לשוני במשמעות של מסירת סודות בין חברים לבין התחושה הנעימה והמתוקה של חברות).

נקודות לדיון ולמחשבה

- ❖ הביעו דעתכם – מהו הנושא המרכזי של השיר? הצבע? הטבע? הרגשות, השיר?
○ הסבירו את דעתכם.
- ❖ האם גם לכם יש זיקה בין צבע לבין אירועים מסוימים או רגשות שחוויתם?
○ הביאו דוגמאות.

חברים מכל מיני צבעים / חנה גולדברג / לחן: יוני רועה

שיר העוסק בשונות בין ילדים ומערכת היחסים הנוצרת, כתוצאה מכך בין הדוברת לידידה השונים. בתחילה מוצגת לקורא מהות השוני כמבוססת על ייחודיות בצבע. הדוברת פורסת בפני הקורא שורה של חברים, כשלכל אחד מהם יש משהו ייחודי בחיצוניותו. השוני הזה נראה לעין בעזרת הצבעים שהדוברת בוחרת לתאר את חבריה. דווקא הצבע המיוחד הוא זה שיוצר את המשיכה של הדוברת לחבר ובונה את יחסי החברות המיוחדים ביניהם. אחר כך מסתבר שהשוני אינו בא לידי ביטוי רק בצבע החיצוני אלא בתכונת אופי או התנהגות ייחודיים שהם הם המושכים את הדוברת אל חבריה.

הצבע הוא נושא מרכזי בשיר זה כי בעזרתו הדוברת בשיר יוצרת את ההבדלים בין חבריה השונים. השוני בצבע בא לתמוך במסר הרעיוני ששונות בין ילדים אכן קיימת ואין היא בולמת בנייה של מערכות יחסים יפות בין ילדים.

המסר של השיר נאמר על ידי הדוברת בצורה מפורשת: נכון שהילד או הילדה שונים ממני בצבעים, אך כף להיות חבר שלהם, אפשר לעשות איתם דברים נפלאים ולכן אי אפשר לוותר עליהם.

בזכות הנכונות של הדוברת להתעלם מהשונות החיצונית של הילדים היא מאושרת וטוב לה. הרווח האמיתי הוא שיש הרבה חברים שעם כל אחד מהם היא משחקת במשהו אחר:

”איזה כיף שיש המון חברים,

המון חברים בכל מיני צבעים,

חומים, כתומים, שחורים ולבנים

איזה כיף שיש כאלה חברים.”

תיאור העיסוקים עם החברים הופך את החברות לממשית יותר. ההבחנה בצבעים של הילדים היא חיצונית. אמנם היא אמיתית כי אי אפשר להתעלם מצבע שער ג'ינג'י או צבע חום של העור כמו שוקולד. זו הבחנה חיצונית. מה שחשוב יותר היא הפנימיות שלהם והיכולת של הילדים לחבור זה עם זה ולשתף פעולה. לא חשוב איך אתה נראה, אלא מה יש לך לתת לזולת.

בריאיון עימה מספרת המשוררת חנה גולדברג שבאחד הימים פנה אליה במאי אחד הפסטיבלים לשירי ילדים וביקש ממנה לכתוב שיר על צבעים. מיד עלה בראשה הרעיון לכתוב שיר עם אמירה אנטי גזענית שיעסוק במסר לסובלנות ובקבלת האחר. את נושא הצבעים היא העבירה בעזרת דמויות הילדים המוזכרות בשיר.

הצבע בשיר יכול להתפס כפשוטו וגם הצבע משמש בהשאלה או בהכללה כביטוי לרעיון או למסר. בעזרת הצבעים מצביעה הדוברת על כך שיש שוני. אין זה משנה אם השוני הוא בצבע העור, צבע העיניים או צבע השיער. אלה הן דוגמאות שנועדו להרחיב את גבולות השוני ולהצביע עליו מכיוונים שונים. המהות היא שהשוני הזה אינו ”מקלקל” חברות כי הדוברת מחפשת את התרומה הייחודית שהחבר מעניק לחברות ביניהם.

מקורות

<https://sites.google.com/site/hanagold/-1/-3/home/songs/haverimsong>

נקודות לדיון ולמחשבה

❖ כיצד הדוברת בשיר בוחרת את החברים שלה?

○ הביאו דוגמאות מתוך השיר.

❖ כתבו את המילים בהם הדוברת מתארת את החברות.

○ מה ניתן ללמוד מהן על טיב החברות בין הדוברת וחבריה?

❖ חישבו על החברים שלכם וציינו במה הם שונים זה מזה – האם במראה החיצוני שלהם או

בתכונות שלהם?

❖ כיצד אתם בוחרים את החברים שלכם?

❖ סכמו במילים שלכם מהו המסר של השיר.

○ האם המסר של השיר קרוב לליבכם? הסבירו.

ילדים כמו צבעים / חגית אמסטרדם

שם השיר "ילדים כמו צבעים" מבטא את המטאפורה המרכזית של השיר, את המוטיב המרכזי שלו ואת השילוב בין שני נושאים מרכזיים בשיר: ילדים וצבעים.

את הביטוי "ילדים כמו צבעים" ניתן לפרש בשתי משמעויות השזורות זו בזו. האחת – ילדים שונים זה מזה כמו הצבעים בקופסת הצבעים והשנייה, כהנחת יסוד, לכל צבע יש משמעות ייחודית לו, היוצרת את ההבחנה בינו לבין צבע אחר. בנוסף, רובד זה, של מגוון הצבעים מוסיף מורכבות לשונות בין הילדים. בהכללה, אומר הדובר בשיר - קופסת הצבעים על כל גווניה מכילה את "סודות החיים". מכאן ואילך מסביר הדובר כיצד מגלמים הצבעים את סודות החיים. הוא מפרט את גוניהם של הצבעים, את טיבם של הצבעים, את תמצית מהותם, את תכונתם הבולטת.

נושא הצבעים בשיר מיוצג ב"קופסת הצבעים". כפשוטה זוהי קופסה המכילה צבעים. היא יכולה להכיל צבעים שונים, היא יכולה להכיל צבע אחד בלבד, מעט צבעים או הרבה, צבעים חמים או צבעים קרים או צבעים המייצגים את כל צבעי הקשת.

הדימוי של ילדים לצבעים שבתוך קופסת הצבעים מוסבר בשורה השנייה: "כלפי חוץ- כולם דומים". כנראה הכוונה למבנה החיצוני של הצבע הדומה בין כל הצבעים בקופסה ככתוב בהמשך השיר: " הצבעים נראים לנו דומים / כי בקופסה בגודלם הם שווים". מבחוץ כולם נראים אותו דבר, אולם מסתבר שהחיצוניות אינה יכולה להעיד על מה שקורה בפנים. כדי לברר מה קורה באמת בתוך הקופסה ולברר אם באמת כולם דומים, הן הצבעים והן הילדים המדומים להם, יש צורך בפעולה של פתיחה: "אך אם נפתח את קופסת הצבעים- / נגלה בפנים את "סודות החיים". מצד אחד פעולה של פתיחת הקופסה כפשוטו דחינו פעולה של פתיחה. פעולה זו יכולה להיות חד פעמית או פעמים מספר. יש לה ביטוי פיזי חיצוני. אין הפעולות האלה שונות אחת מן השנייה. לעומת זאת בדימוי של צבעים לבני אדם – כדי לפתוח בני אדם נדרשת פעולה מתמשכת של יצירת אימון הדדי וביטחון. תהליך זה אינו קל ופשוט.

הדובר מתאר רשימה ארוכה של צבעים על גוניהם ועל תכונותיהם. הוא מאניש את הצבעים, למשל: "האדום הרועש מפגין נוכחות, הורוד השקט נשאר לו לחוד. שחור עם לבן רבים כל הזמן בעוד שהאפור מסתדר עם כולם."

הדובר יוצר זיקה בין הצבע האדום לרעש. כדאי להשאיר זאת להתרשמות אישית של הדובר ולא כקביעה נחרצת. ייתכן שקוראי השיר יחושו תחושות דומות באשר לצבעים המתוארים. למשל, לאדום יש נוכחות

חזקה והוא בולט מאוד, והניגודיות בין השחור והלבן יוצרת תחושה של קרבות מתמשכים ביניהם. הענקת משמעות לצבעים היא פרשנות אישית.

חלקו הראשון של השיר (בתים ראשון-שני-שלישי) מוקדש לתיאור הצבעים וחלקו השני (בתים רביעי-חמישי-שישי) מוקדש לתהליך הצביעה, לאופן השימוש בצבעים בזמן ציור, כיצד להניח אותם על הדף זה לצד זה כדי ליצור הרמוניה או ניגודיות, או האם לתת לצבע אחד להשתלט על המרחב או להגביל את שטח הצביעה. גם את תהליכי הצביעה המתאימים לדרכו של הצייר ומיומנותו ניתן לתרגם כמטאפורה לחיי הילדים. כשם שצבע אחד יכול להשתלט על שטח הדף כולו, כך גם ילד יכול להשתלט על חברת הילדים, משחקיהם, מרחב פעילותם. או צבעים המונחים זה לצד זה משפיעים זה על זה, כך גם ילדים שיכולים לפעול בשיתוף פעולה וביחד משפיעים זה על זה לחיוב או לשלילה. היכולת ליצור ציור שלם היא יכולתו של הצייר. הציור הסופי הוא אישי. היכולת ליצור חיבור בין אנשים תלויה ביכולות הבינאישיות של כל השותפים.

במבנה השיר ניתן להבחין כי הבית הפותח של השיר והבית המסיים הם בעלי קווי דמיון ושוני:

הפתיחה:	הסיום:
"ילדים- כמו קופסה של צבעים,	"צבעים- הם כמו ילדים,
כלפי חוץ- כולם דומים.	ניתן בהם לראות דברים נפלאים.
אך אם נפתח את קופסת הצבעים-	כי הרי שילוב טוב של צבעים-
נגלה בפנים את "סודות החיים"...	ייתן לנו את היופי שבחיים."

הנושא המרכזי של השיר נמצא במסגרתו, פתיחת השיר וסיומו – הצבעים והילדים. השורה הראשונה בין שני הבתים היא בהיפוך. בעוד שהפתיחה מציינת שילדים הם כמו קופסת צבעים כי הם דומים כלפי חוץ. אחרי שפתחנו את הקופסה וראינו את הגוונים הרבים ואת האפשרויות המגוונות שניתן להשתמש בהם, מציין הדובר בבית המסיים שהצבעים הם כמו ילדים. הסיבה היא, שניתן "לראות בהם דברים מופלאים". הילדים מכילים בתוכם עולם ומלואו. אי אפשר לשפוט אותם על פי חיצוניותם בלבד. העולם הפנימי של הילדים הוא מורכב ונפלא וכך גם עולם הצבעים. בעזרת שילובים ביניהם ניתן ליצור את "היופי של החיים". ובהשאלה כך גם עם ילדים, בעזרת שילובים ביניהם ניתן ליצור חיים יפים.

נקודות לדיון ולמחשבה

- ❖ הסבירו, על פי השיר, מהי משמעות הצירוף "קופסת צבעים".
 - ניתן להתייחס לרבדים של משמעות לכל אחת מהמילים בנפרד ולצירוף ביניהן.
- ❖ הדובר מתייחס לצבעים בשתי משמעויות. האחת כפשוטו – כצבעים שצובעים בה, והשנייה כדימוי לילדים.
 - תנו דוגמאות מהשיר לשתי המשמעויות האלה.
- ❖ מדוע בחר הדובר בשיר לדמות את הילדים לצבעים?

❖ האם עולה מתוך השיר התחושה שניתן לצייר את החיים בכלל ואת החיים יפים בפרט בעזרת צבעים?

○ הביעו את דעתכם.

❖ הביעו דעתכם האם הילדים הם חלק מתמונת החיים היפים?

❖ האם פעולת הפתיחה של קופסת הצבעים היא פעולה חד פעמית?

○ הסבירו את דעתכם.

❖ האם פעולת פתיחת קופסת הצבעים דומה ל'פתיחה' ובירור מהותם של הילדים?

○ הסבירו את דעתכם.

❖ האם גם בעיניכם יש משמעות לצבעים?

○ הסבירו את דעתכם ותנו דוגמאות.

○ מהו הצבע האהוב עליכם? הסבירו מדוע.

הנר שלי / נתן יונתן

נושא השיר הוא צבעיהם של נרות חג החנוכה. למשל: " הנר שלי אדום הוא כמו רימון, / הנר שלי צהוב כמו לימון" וכן הלאה שמונה נרות – שמונה צבעים. לכל נר צבע אחר ומשמעות הצבע שונה. רוב הדימויים לקוחים מהטבע. הצבע הוא כמו רימון, לימון, שמים או שקיעת החמה. נדמה כי השיר אינו עוסק בחג חנוכה עצמו, כי צבעי הנרות מהווים את המוטיב המרכזי. אולם הפירוט של נר אחר נר מוביל אותנו למוקד מהותה של החנוכיה ושל חג החנוכה –

"את הנרות כולם נדליק

צבעים אין ספור

אבל לאור צבע אחד

והוא מאיר בחשיכה

את ליל החג".

נדמה לקורא כי השיר אינו מספר על חג החנוכה, אינו עוסק במצוות הדלקת הנרות או בסיפור הנס, אלא עוסק בצבעי הנרות ומהי משמעות צבעיהם בעיני הדובר. אולם הבית האחרון מבהיר כי אין חשיבות למגוון צבעי הנרות מכיוון שעיקר משמעותם של הנרות היא האור שהם מפזרים סביבם. "לאור צבע אחד" והאור הוא הנס המרכזי של חג החנוכה.

לאחר שהחשמונאים טיהרו את המקדש וביקשו להדליק את המנורה שניצבה בבית המקדש, הם מצאו רק פך שמן אחד, שלא טימאו היוונים. כמות השמן שהייתה בפך יכלה להספיק להדלקת הנרות במנורה רק ליום אחד בלבד, אלא שנעשה נס והשמן הספיק לשמונה ימים. את הנס הזה מציינים בהדלקת שמונה נרות בחנוכייה.

אחד השמות הנוספים לחג החנוכה הוא השם חג האור. האור ביהדות וגם בתרבויות נוספות מסמל את הטוב, את החיובי, את התקווה. ראשיתה של בריאת העולם היא האור: ויהי אור" ומעשה ראשון של יצירה הוא זיקוקו של האור, הבדלתו והפרשתו מן החושך. חג החנוכה, שתחילתו בימי החשמונאים, מגיע לידי תמצות במשך הדורות, ומתבטא בסופו של דבר דווקא בנרות החנוכה. ההדלקה הטקסית של נרות שמספרם הולך ומתרבה מהווה סמל של יתרון האור מן החושך, חג הניצחון, חג הטהרה, החג של מפנה הימים. ומכאן הולך האור ונוכח בכל מאורע וחג שיש בו ייחוד (כמו שמחת בית השואבה, ל"ג בעומר ועוד).

מקורות

<http://www.peopleil.org/details.aspx?itemID=7621>

<http://www.hashefa.co.il/home/artdetails.aspx?mCatID=58554&artID=9151>

נקודות לדיון ולמחשבה

- ❖ מה מיוחד בצבעי נרות החנוכה שמציין הדובר בשיר?
 - הביאו דוגמאות מתוך השיר.
- ❖ מהו הנושא המרכזי של השיר?
 - הסבירו את דעתכם והביאו דוגמאות מתוך השיר.
- ❖ לאורך השיר מבחין הדובר בין הנרות בעזרת צבעיהם השונים ובסיום השיר מתאחדים כל הנרות לאור אחד.
- ❖ מהי המשמעות של האור הזה, על פי השיר.
- ❖ לו יכולתם לבחור נרות לחנוכייה שלכם, באילו צבעים הייתם בוחרים ומדוע.

איזה צבע הכי יפה / יהונתן גפן

שלושה ילדים מתווכחים ביניהם איזה צבע הכי יפה. לכל ילד יש צבע המועדף עליו על פני יתר הצבעים. כל ילד מנמק מדוע הצבע המסוים עדיף בעיניו והוא מונה רשימה של דברים "הצבועים" באותו צבע ומכילה את הדברים שקרובים לליבו של אותו ילד. הילדים מתווכחים ביניהם בזמן שהמבוגרים שותים קפה. יש כאן הפרדה בין עולם המבוגרים לבין עולם הילדים והבחנה בין העיסוקים שלהם, מה מעניין כל קבוצה. השיר כתוב מנקודת מבטם של הילדים ומבליט את היותם דמויות עצמאיות בסביבתם, בעלי נושאים ועניין משלהם.

נקודות לדיון ולמחשבה

❖ השיר נקרא "איזה צבע הכי יפה?"

- כיצד ניתן להבחין בשיר שיש דיון בשאלה שמציבה הכותרת. העתיקו ביטויים מהשיר.
- מהו המענה בשיר לשאלה שמציבה הכותרת?
- האם מקובל עליכם המענה שהשיר נותן לשאלת הכותרת? הסבירו מדוע.

❖ האם יש לכם תשובה מהו הצבע היפה ביותר בעיניכם?

- בחרו צבע ונמקו את תשובתכם במבנה של בית נוסף לשיר.
- מדוע בחר הדובר בשיר לעשות הפרדה בין עיסוקי המבוגרים לעיסוקי הילדים לפי השורות: " יום אחד, אחרי הצהריים, כשהגדולים שתו קפה – / ישבו נמרוד, גל וענת בחדר השני..."
- האם הפרדה כזאת מקובלת עליכם? הסבירו את טענתכם.

ציור של ים / לאה נאור

העולם צבוע בצבעים מגוונים וכל האנשים רואים אותם ומשיימים אותם בצורה אחידה. יש זיקה הדוקה בין מה שנראה לעין לשמו של הצבע המתאר אותו: עלי העץ ירוקים, הלילה הוא שחור וכך הלאה. למרות זאת הדובר בשיר עומד על זכותו לראות את העולם בצבעים ייחודיים משלו. הוא אינו מוכן להיכנס לתבניות המוכרות ואף מתרעם על כך. כך נחשפת בפני הקורא תפיסת הצבעים של העולם הייחודית לדובר וכן המתח הקיים בין תפיסתו זו לבין תפיסתם של המבוגרים.

נדמה שהדובר בשיר נמצא בנקודת תצפית על הים והוא מנסה לצייר אותו. הצבעים שהוא בוחר הם הצבעים היפים בעיניו והם המתאימים לתאר את מה שהוא רואה או רוצה לצייר. למשל:

"אָבֵל אֲנִי מְצִיר..."

יָם אָדוּם עִם גְּלִים סֶגְלִים

וְקֶצֶף בְּצֶבַע וְרוֹד

וְזֶה בְּאַמֶּת יָם יָפֵה מְאֹד."

וכך הוא ממשיך לצייר חול כחול, ארמונות כחולים, ספינה עם מפרש ירוק וחסידה לגמרי ורודה. הצבעים בלתי שגרתיים, שוברים את המוסכמות, מפתיעים. הם יפים בעיני הדובר ונראה שבעצם ייחודיותם הם יכבשו את עיניהם של מתבוננים אחרים. אולם הדובר בשיר אינו בטוח בכך. על פי השקפת עולמו וניסיונו האישי אי אפשר לסמוך על פרשנותם של האחרים במיוחד זו של הגדולים:

"אָבֵל אֶת הַצִּיּוֹר הַזֶּה, הַמְיֻחָד,

אֲנִי לֹא מְרַאֶה לְאָף אֶחָד.

כִּי הַגְּדוֹלִים תִּכְּף שׁוֹאֲלִים:

אֵיזָה מִיָּן יָם זֶה, וְאֵיזָה מִיָּן חוֹל?

למה החול לא זהוב? למה הקים לא כחול?
בעיניו של הדובר "כל אֶחָד כּוֹל / לְצַיֵּר קִם כּוֹל. / אֶז מַה? / זֹאת לא חֻכְמָה." הדובר אינו רוצה להיות כמו כולם, אין בזה שום ייחודיות ושום עוצמה. יש כאן אסרטיביות אולם עם גבול, כי אינו נלחם על זווית ראייתו האישית, אלא מעדיף להסתירה מעיני מתבוננים אחרים ולשמור אותה בסוד. בשיר ביטויים המרמזים על ההעזה של הדובר. ביטויים אלה חוזרים מספר פעמים בשיר ומבליטים את האני הדובר. למשל: "כל אֶחָד כּוֹל / לְצַיֵּר קִם כּוֹל. / אֶז מַה?"

או

"אֶבֶל אֶנִי מְצַיֵּר / קִם לְגַמְרֵי אַחֵר."

או

"וְצִדְפִים / דְּוֶקָא שְׁקוּפִים."

הדובר הוא ילד יצירתי ומקורי, ילד בעל דמיון. הוא רואה את העולם בעיניים משלו, ולא כמו האחרים.

נקודות לדיון ולמחשבה

- ❖ מה מיוחד בתפיסתו של הדובר בשיר את העולם?
 - הביאו דוגמאות מהשיר.
- ❖ הביעו דעתכם, האם זה אפשרי לצייר ציורים בצבעים שאינם הצבעים האמיתיים של החפצים, הנוף או בני האדם?
 - הסבירו את דעתכם.
- ❖ הביעו דעתכם, האם צריך לעשות גבול של מותר ואסור בבחירת צבעים לציור?
 - הסבירו את דעתכם.
- ❖ אילו צבעים אתם בוחרים לציורים שאתם מציירים?
 - הסבירו והביאו דוגמאות.
- ❖ שם השיר הוא "ציור של ים". הביעו דעתכם, האם שם השיר מתאים לשיר הזה?
 - מיהם הנמענים של השיר הזה?
 - הסבירו את טענתכם.

ציור בצבעים / לאה נאור לחן: נחום היימן

בשיר זה המוקד הייחודי של עולם הצבעים ומשמעויותיהם עוסק בהבדל בצביעת המוחשי מול הרגשי. הדוברת בשיר מסבירה שהצבעים מתארים את העולם המוחשי שנראה לעין אולם אינם מספיקים כדי לצבוע את העולם הפנימי, את הרגשות. הדוברת נפגשה עם אהובה. את פגישתם היא ציירה וצבעה בצבעים נפלאים: "צִבְעֵתִי יָפָה אֶת עֵינָיו הַפְּחָלוֹת / וְאֶת תְּלַתְּלָיו הַפְּהִים." או "וְאֶת שְׁמֵלְתִי אֲזַ צִבְעֵתִי לְבָן, / סַנְדְּלֵי אֲדָמִים וְנְאִים..." וכן "הוא קטף לי פרחים אֲדָמִים וְלִבְנִים, / יָפִים וְזָקוּפִים וְנְאִים...". כקוראים אנחנו יכולים לעצום את עיננו ולראות את תמונת המפגש על צבעיה היפים והנפלאים. לעומת זאת אי אפשר לדמיין את הרגשות והתחושות שהתעוררו בפגישה, כי הדוברת לא הצליחה לצייר אותם: "לא הספיקו לי כל הצבעים." לא הספיקו הצבעים לצייר ולצבוע את החיוך בעיני הבחור, את ליבה הנרגש של הנערה ואת ריחם המשכר של הפרחים.

נקודות לדיון ולמחשבה

- ❖ מהו ההבדל בין ציור המתאר את המוחשי (נוף, דמויות וכדומה) לבין ציור המתאר רגשות ותחושות?
 - הביאו דוגמאות מתוך השיר.
- ❖ הביעו דעתכם, האם ניתן לעשות הבחנה בין הצבעים המשמשים לציור מוחשי או לציור הרגשות?
 - הדוברת בשיר טוענת שלא הצליחה לצייר את החיוך, את ליבה הנרגש ואת ריח הפרחים.
 - האם לדעתכם היא צודקת בטענתה שאי אפשר לצייר דברים מופשטים?
 - הסבירו את טענתכם.
- ❖ האם כותרת השיר "ציור בצבעים" מתאימה למסרים של השיר?
 - הסבירו את טענתכם.

סוד המעגל / נורית יובל

כך נולד הצבע / דתיה בן דור

שירן של נורית יובל ודתיה בן דור הם שירים שנועדו לעורר סקרנות בעזרת שעשוע כיצד נוצרים הצבעים השונים.

נורית יובל מתחילה את הסבריה בצורה מסודרת, מהבסיס של תורת הצבעים:

"אדום, צהוב, כחול-

שלושה צבעי יסוד

השאר – תערובות,

וזהו כל הסוד!"

אחר כך היא מדגימה אילו צבעים יש לערבב זה עם זה ואיזה גוון יכול להיווצר מהערבוב הזה. למשל:

"כל זוג מן השלושה,

אם נערבב עד תום

יוסיף לנו צבעים:

סגול, ירוק, כתום."

ככל שמערבבים צבעים זה עם זה יוצרים את כל צבעי הקשת. מגוון האפשרויות לערבוב בין הצבעים הוא רב ולכן מוביל, לפי דעת הדוברת בשיר, ל"להפתעות או לשינוי גוון." הערבוב יוצר גוונים רבים שניתן לתכנן אותם מראש, אבל יחד עם זאת יש בערבוב ובתוצאה שלו יכולת להפתיע. כאן טמון היופי של ערבוב הצבעים וכאן טמון המרחב של הדמיון האישי של כל אחד לערבב וליצור גוון משלו.

יש רמיזה בשיר שלצבעים שכל אחד יכול לערבב וליצור יש זיקה לדברים בעולם סביבו:

"יש מעגל קסום בין שאר פלאי הטבע

אפשר לצאת עימו להרפתקה בצבע."

כאן ההרפתקה מתרחבת. לא רק ערבוב בין צבעים לצורך יצירת גוון חדש, אלא גילוי מפתיע של זיקה בין הצבעים לבין "פלאי הטבע". הערבוב, היצירה, ההפתעה הם עיקרו של השיר.

דתיה בן דור בונה את נושא יצירת הגוונים כסיפור, שיש בו התרחשות עלילה דרמטית של מפגשים בין צבעים. שיאה של התרחשות זו היא היווצרותו של צבע חדש. סיפורה בנוי על בסיס התבנית הידועה לילדים – פעם אחת היה היה...

"באמצע היום הצבע האדום

פגש ברחוב בצבע הצהוב"...

התפנית מובעת באמצעות המילה "פתאום" – "פתאום נפלו לבור עמוק" שלאחריה יש אירוע יוצא דופן המתואר בעזרת שעשועי לשון. ניסוח זה נועד למשוך ליבם של ילדים צעירים ותוך כדי כך לתאר את תהליך ערבוב הצבעים:

"...התגלגלו לו לו לו ,

התבלבלו לו לו לו ,

השתוללו לו לו לו כל היום .

הסתובבו בו בו בו ,

התערבבו בו בו בו...”

הדוברת מתארת את תהליך יצירתם של הצבעים כתום, ירוק וורוד. התהליך זהה וכך אף השימוש בפעלים המביעים פעלתנות ושובבות. הם חוזרים על עצמם בכל תהליך מחדש. האמצעים הלשוניים והפעלים המזכירים משחקי ילדים מזמינים ילדים צעירים לבצע את השיר בתנועה. תוך כדי תנועה הם למדים כיצד נוצרים צבעים חדשים. למעשה בסופו של השיר קשה לדעת מי במרכזה של היצירה - אם יצירת הצבעים או התנועה של הילדים.

להפעלה

❖ שני שירים להפעלת ילדים בנושא צבעים המשלבת בין תנועה לציור.

היחידה פותחה על ידי איריס ברקוביץ, המרכז לתכנון לימודים מכללת בית ברל © כל הזכויות שמורות.